

Бхагавад-Гіти, Бхагавата-Пурани та Брахма-Самхіті. Згідно з цим всі медитативні системи, що засновані на йогічних позах, марні, якщо вони не супроводжуються досягненням Свідомості Крішні, яке, в свою чергу, розглядається як споконвічно властива кожній людині любов до Бога. В 1990 офіційно дано дозвіл на діяльність МТСК в Україні. В 1995 зареєстрований Всеукр. центр громад. Свідомості Крішні, який є керівним органом об'єднання послідовників крішнаїзму. У всіх областях України діють 46 громад МТСК, з них зареєстрованих — 28. Найбільші центри крішнаїзму — Київ, Донецьк, Одеса. МТСК проводить соціально важливі благодійницькі акції: «Іжа для життя», боротьба з наркоманією, реабілітація ув'язнених та ін.

CI

**Міжнародний гуманістичний і етичний союз (МГЕС)** — орг-ція секулярних вільнодумців, створена в Амстердамі у 1952 наук. та мистецькими колами зах. інтелігенції. МГЕС має представництво при ЮНЕСКО. Активісти і численні часописи МГЕС ведуть широкий просвітницький діалог з релігією навколо проблем реального гуманізму і утвердження цінностей світськ. моралі. Релігієзнавці відмічають позитивну роль МГЕС щодо секуляризації в духовній галузі, його миротворницької діяльності і відстоюванні демокр. прав людини.

CV

**Міланський едикт** — за свідченням Євсевія, едикт, виданий у 313 в Медіолані (сучас. Мілан) рим. імператорами-співправителями Константином і Лікінієм. Якщо едикт імператора Галерія у 311 лише толерував існування християн, то М.е. поклав край їх переслідуванням і встановив паритет усіх релігій в д-ві. М.е. проголошував свободу віросповідання, рівність всіх релігій, а також регулював майнові і громад. права християн як спільноти та особистості. Започаткував еволюцію християнства під протекторатом держ. влади в панівну релігію.

KH

**Мілленарії, хіліасти** (від лат. *mille-nium*, грецк. *chiloi* — досл. тисяча) — реліг. групи, переважно христ., об'єд-

нані вірою у тисячолітнє Царство Боже на Землі, пов'язане з другим пришествям Христа. В епоху середньовіччя та Реформації рухи М. набували соціального та антицерк. спрямування (гусити, амальрикани, анабаптисти). Радикальний аспект, однак, не мав розвитку; гол. напрямком стали есхатологічні сподівання (пізні анабаптисти, менноніти, адвентисти, мормони, плімутські брати, п'ятидесятники, свідки Єгови тощо).

IC

**Мінарет** — вежа біля мечеті, з якої муедзін оголошує азан — заклик до молитви. Біля мечеті може бути декілька М. Існують два типи М. — круті та прямокутні.

ЛуВ

**Мінеї Четї, або життя святих** — збірники життєписів святих, ін. агіографічних та реліг.-повчальних текстів, сформовані по місяцях (тому — мінеї) на весь церк. рік і призначені переважно для позабогослужбового читання (звідси — четї). Поширені у правосл., катол., греко-катол. церквах. Ідея написання життя святих за певними канонами запозичена вітч. церквою у Візантії. Відомі М.Ч., написані Метафрастом, Сурієм, ченцями-балладистами, митрополитом Макарієм, П.Скаргою та ін. Популярністю користувалася Книга життя святих, складена Д.Тупталом (святителем Димитрієм) і надрукована в Києві (1689—1705). До найдавніших вітч. житійних збірників відноситься Києво-Печерський патерик (13 ст.).

KB

**Мінея** (від грецк. *minai* — місяць) — богослужбова книга, що містить служби (молитвослов'я) Господнім, Богородичним святам, а також конкретним святам за днями та місяцями церк. року. Існують М. місячні, заг. та святкові (трефології). Включають стихирі, канони, кондаки, ікони. В східнохрист. богослужбовій практиці утвердилися з 11 ст.

KB

**Місіонерство** (від лат. *missio* — відслання, доручення) — поширення представниками реліг. орг-цій своєї віри серед населення, яке сповідує іншу. Найбільшого розвитку набуло у християнстві. Як форма реліг. діяльності ви-